

Estd. 1962
NAAC 'A' Grade

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर

पात्रता विभाग

परिपत्रक

.....
शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९
.....

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.

परिपत्रक

विषय : पदवी/पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेणा-या सर्व विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशपात्रतेबाबत

उपरोक्त विषयास अनुसरून आपणास कळविण्यात येते की, विद्यापीठाशी संलग्नित सर्व महाविद्यालये व अधिविभागामध्ये पदवी/पदव्युत्तर व पदविका अभ्यासक्रमांना प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांनी ज्या त्या अभ्यासक्रमामधील पात्रतेच्या नियमानुसार पात्रता पूर्ण करून घेणे आवश्यक असते. पात्रता पूर्ण झालेल्या संबंधित विद्यार्थ्यांचे प्रवेश अंतिम होत नाहीत, अशा विद्यार्थ्यांचे विद्यापीठाकडून पात्रता प्रलंबित राहिल्याने निकाल राखीव ठेवले जातात व यातून पुढे न्यायालयीन प्रकरणे उद्भवतात.

शैक्षणिक वर्ष 2018-19 मध्ये सर्व पदवी, पदव्युत्तर व पदविका अभ्यासक्रमांच्या प्रथम वर्षाकरीता प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांचे पात्रता अर्ज online भरून त्याची स्वाक्षरीची प्रत योग्य त्या शुल्कासह विद्यापीठ कार्यालयात जमा करण्याच्या अंतिम तारखां सोबत (परिशिष्ट अ) मध्ये दर्शविल्या आहेत. त्याप्रमाणे पात्रता अर्ज विहित शुल्कासह विहित मुदतीत जमा करण्यात यावेत. जी महाविद्यालये मुदतीत पात्रता शुल्क online विद्यापीठाच्या खात्यावर जमा करतात, परंतु पात्रता अर्ज विहित मुदतीत सादर करत नाहीत, त्यांना विद्यापीठ अधिकार मंडळाच्या निर्णयानुसार विशेष दंड आकारणेत येईल, याची नोंद घ्यावी.

पात्रता अर्ज सादर करणेबाबतच्या अंतिम तारखा व शुल्क दर्शविणारा तक्ता, मार्गदर्शक सूचना, मान्यताप्राप्त बोर्डाच्या, विद्यापीठांच्या याद्या, एम.फील./पी.एच.डी. प्रवेशपात्रतेबाबतची माहिती, परदेशी विद्यार्थी प्रवेशपात्रतेची माहिती, विद्यापीठ अनुदान आयोगाची प्रवेशाबाबतची अधिसूचना, महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण महामंडळाकडून प्राप्त झालेल्या समकक्ष अभ्यासक्रमांच्या याद्या, बनावट विद्यापीठांची यादी इ. माहिती सोबत जोडली असून त्याचे अवलोकन करून प्रवेशाबाबत योग्य ती कार्यवाही करणेत यावी. तसेच यासंदर्भात वेळोवेळी प्रसिध्द होणारे शासन निर्णय व इतर शासकीय आदेश/परिपत्रके लागू राहतील, याची नोंद घ्यावी.

सदरचे परिपत्रक विद्यापीठाच्या www.unishivaji.ac.in (Eligibility) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून ते सर्व संबंधित शिक्षक, विद्यार्थी व पालक यांच्या निदर्शनास आणून देण्यात यावे.

जा. कं./शिवाजी वि/पात्रता/ 74

दि. 18 JUN 2018

आपला विश्वासू

कुलसचिव

(डॉ. व्ही. डी. नांदवडेकर)

प्रति,

1. प्राचार्य/संचालक,
सर्व संलग्न महाविद्यालये/मान्यताप्राप्त संस्था
2. विभागप्रमुख/संचालक/समन्वयक, सर्व पदव्युत्तर अधिविभागप्रमुख

Online पात्रता अर्ज भरणेबाबतच्या सूचना खालीलप्रमाणे :

A. प्राचार्य / प्रवेश समितीसाठी प्रवेश पात्रताबाबतच्या मार्गदर्शक सूचना :-

- 1) शैक्षणिक वर्ष 2018-19 मधील प्रवेशित सर्व अभ्यासक्रमाच्या विद्यार्थ्यांचे पात्रता अर्ज online.shivajiuniversity.in या पोर्टलमधूनच भरावयाचे आहेत. online form भरत असताना विशेषतः बारावी बोर्डाचा बैठक क्रमांक, वर्ष व उत्तीर्णचा शेरा अत्यंत बिनचुकपणे लिहीणे आवश्यक आहे. अर्जाची online प्रिंट सर्व कागदपत्रांसहित विद्यापीठाकडे सादर कसवयाची आहे. आवश्यकतेनुसार On-line पात्रता अर्ज भरून घेणेबाबतची माहिती आयटी सेल, परीक्षा विभागाकडून घ्यावी.
- 2) प्राचार्य / प्रवेश समिती यांनी प्रवेश देताना संबंधित विद्यार्थी ज्या-त्या अभ्यासक्रमास नियमानुसार पात्र आहे, का याची खात्री करूनच विद्यार्थ्यांना प्रवेश द्यावा. पात्रतेच्या online प्रिंटवर प्राचार्यांनी स्वाक्षरी करणेपूर्वी प्रवेश समितीने प्रवेश अंतिम केला असल्याची खात्री करावी. अपात्र विद्यार्थ्यांचे प्रवेशपात्रता अर्ज विद्यापीठाकडे पाठविण्यात येवू नयेत, असे निदर्शनास आलेस याबाबत काही प्रश्न निर्माण झालेस त्यास विद्यापीठ जबाबदार राहणार नाही होणा-या परिणामांची संपूर्ण जबाबदारी संबंधित महाविद्यालय व प्राचार्यावर राहिल.
- 3) प्रवेशपात्रता अर्जासोबत Marksheet, Transfer certificate, Cast certificate, Migration Certificate अशी आवश्यक ती साक्षांकित कागदपत्रे जोडणे आवश्यक आहे. अपूर्ण पात्रता अर्ज अथवा शुल्क नसलेले अर्ज कोणत्याही परिस्थितीत विद्यापीठात पाठविण्यात येवू नयेत, अशा अर्जांची दखल घेतली जाणार नाही आणि त्या संदर्भात कोणताही पत्रव्यवहार केला जाणार नाही व यास विद्यापीठ जबाबदार राहणार नाही.
- 4) अन्य विद्यापीठातून थेट द्वितीय किंवा तृतीय वर्षास (अभियांत्रिकी विद्याशाखा व्यतिरिक्त) प्रवेश घेणा-या विद्यार्थ्यांचे पात्रता अर्ज स्वतंत्रपणे मुखपत्रासह आवश्यक कागदपत्रे व शुल्कासह पाठविण्यात यावेत. अशा विद्यार्थ्यांचे अर्ज एकत्रित गठ्ठयातून पाठविण्यात येवू नयेत. त्यामुळे विद्यापीठास अशा विद्यार्थ्यांची पात्रता वेळेत मंजूर करता येणे शक्य होईल. तेव्हा याबाबतची दक्षता घेण्यात यावी.
- 5) अन्य विद्यापीठातून / बोर्डातून आलेल्या विद्यार्थ्यांच्या (महाराष्ट्रातील, भारतातील) प्रवेश घेणा-या विद्यार्थ्यांचे original Migration Certificate व Transfer Certificate अभावी पात्रता अर्ज महाविद्यालयात न ठेवता विद्यार्थ्यांचे हमीपत्र घेवून विहित मुदतीत विद्यापीठाकडे पाठवावे व महाविद्यालयांनी original Migration Certificate व Transfer Certificate बाबत पाठपूरावा करावा. original Migration Certificate प्राप्त झाल्याशिवाय त्याची पात्रता अंतिम केली जाणार नाही. तसेच अशा विद्यार्थ्यांबाबतची माहिती स्वतंत्रपणे पाठविण्यात यावी.
- 6) परदेशी विद्यार्थ्यांच्या प्रवेश पात्रतेबाबतची नियमावली सोबत जोडली असून त्यानुसार योग्य ती कार्यवाही करावी.
- 7) संबंधित महाविद्यालयात/अधिविभागात प्रवेशित ज्या विद्यार्थ्यांचे प्रवेश काही कारणास्तव रद्द झाले तर त्या विद्यार्थ्यांचे पात्रता अर्ज विद्यापीठाकडे पाठविण्यात येऊ नयेत. उशिरा / प्रवेश रद्द झालेल्या विद्यार्थ्यांची माहिती त्वरीत प्रथम सत्र संपण्यापूर्वी पात्रता विभागास कळविणे आवश्यक आहे.
- 8) नियमित अभ्यासक्रमासाठी प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांना विद्यापीठ नियमानुसार हजेरीबाबत अट लागू असल्याने पूर्ण वेळ नोकरी करणा-या विद्यार्थ्यांना नियमित अभ्यासक्रमास प्रवेश

देण्यात येऊ नयेत. त्याप्रमाणे सदर बाब पडताळणी करून प्रवेश प्रक्रिया पूर्ण करण्याची जबाबदारी संबंधित महाविद्यालयाची राहिल.

- 9) विहित मुदतीत कागदपत्रांची पडताळणी करून प्रवेश पात्रतेची कार्यवाही न झाल्यास यामुळे उद्भवण्या-या कायदेशीर बाबींची संपूर्ण जबाबदारी संबंधित महाविद्यालय / अधिविभाग यांची राहिल.

B. दूरशिक्षण अंतर्गत अभ्यासक्रम पूर्ण करून पुढील प्रवेशासाठी आलेल्या विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशाबाबत:-

- 1) युजीसी, नवी दिल्ली यांचे मार्गदर्शक तत्वानुसार पदवी अभ्यासक्रमांच्या प्रवेशाकरिता 10+2 किंवा समकक्ष (भारतातील व महाराष्ट्र स्टेट बोर्ड ऑफ सेकंडरी ॲण्ड हायर सेकंडरी एज्युकेशन, महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळाचे दोन वर्ष कालावधीचे अभ्यासक्रम पूर्ण केलेले विद्यार्थी) (परिशिष्ट 'अ' व 'ब') अशी प्रवेश पात्रता असून पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांना 10+2+3 किंवा समकक्ष याप्रमाणे प्राप्त केलेली मान्यताप्राप्त विद्यापीठाची पदवी असण्याबाबत युजीसी यांचे निर्देश (परिशिष्ट 'क') येथे जोडण्यात आले आहेत.
- 2) महाराष्ट्र शारानाच्या दि.02/01/2018 च्या विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या दि.14/10/2013 रोजीच्या पत्रानुसार कार्यवाही करणेबाबत कळविले असलेने दूरशिक्षण अंतर्गत प्राप्त पदवीस युजीसी, डीईसी/ डीईबी यांच्या जॉईंट कमिटीची मान्यता असलेस त्याच पदव्या पुढील प्रवेशाकरिता ग्राह्य धरण्यात याव्यात. तसेच यासंदर्भातील विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे दि. 11/03/2015 च्या अधिसूचनेनुसार कार्यवाही करणेत यावी.
- 3) डीईसी/ डीईबी ची मान्यता नसलेल्या अन्य विद्यापीठातून व्यावसायिक किंवा तत्सम अभ्यासक्रम दूरशिक्षण अंतर्गत पूर्ण करून आलेल्या विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयांनी प्रवेश दिल्याचे निदर्शनास आलेस व नंतर अशा विद्यार्थ्यांना विद्यापीठाने अपात्र ठरविल्यास यातून काही कायदेशीर प्रकरणे उद्भवली तर यास संबंधित महाविद्यालय जबाबदार राहिल व यासंदर्भातील न्यायालयीन खर्च महाविद्यालयास आकारला जाईल याची नोंद घ्यावी. तसेच यासंदर्भात या कार्यालयाचे दि. 11/06/2012 चे परिपत्रक विचारात घेणेत यावे. याचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.
- 4) युजीसी मान्यताप्राप्त केंद्रीय, राज्य, खाजगी व अभिमत विद्यापीठांची यादी (परिशिष्ट 'ड') जोडली आहे. यु.जी.सी.चे यांचे नोटिफिकेशननुसार कोणत्याही विद्यापीठास त्यांच्या कार्यक्षेत्राबाहेर संलग्न महाविद्यालय किंवा अभ्यासकेंद्र सुरू करता येणार नाही. आतापर्यंत यु.जी.सी ने कोणत्याही विद्यापीठास त्यांच्या कार्यक्षेत्राबाहेर संलग्न महाविद्यालय किंवा अभ्यासकेंद्र सुरू करण्यास परवानगी दिलेली नाही. तेव्हा या सर्व बाबींची माहिती घेऊन विद्यार्थी व पालक यांनी प्रवेश घ्यावयाचा आहे.

तेव्हा उपरोक्त सर्व बाबी विचारात घेऊन यु.जी.सी मान्यताप्राप्त नसलेल्या विद्यापीठांची किंवा दूरशिक्षण अंतर्गत व्यावसायिक किंवा अभियांत्रिकी व तंत्रज्ञान शाखेतील पदवी घेऊन प्रवेशासाठी येणा-या विद्यार्थ्याबाबत सर्व महाविद्यालयांनी अधिक दक्ष राहून अशा विद्यार्थ्यांना प्रवेश दिला जाणार नाही याबाबत दक्षता घेणे आवश्यक आहे.

C. व्यावसायिक अभ्यासक्रम व केंद्रीय प्रवेश पद्धती असणा-या अभ्यासक्रमाबाबत विशेष सूचना:-

- 1) केंद्रीय प्रवेश पद्धतीने प्रवेश होणा-या सर्व व्यावसायिक अभ्यासक्रमांच्या (अभियांत्रिकी व तंत्रज्ञान, फार्मसी, आर्किटेक्चर, एम.बी.ए., एम.सी.ए., शिक्षणशास्त्र, विधी) प्रवेश पात्रता अर्ज विद्यापीठात सादर करताना प्रवेश नियंत्रण समिती (डी. टी. ई.) यांच्याकडून प्रवेश अंतिम झालेल्या मान्यतापत्र याद्या पाठविणे बंधनकारक राहिल. त्यानंतरच त्यांच्या पात्रता मंजूर केल्या जातील. तथापि, विद्यापीठाचे प्रवेश पात्रता अर्ज व शुल्क विहित मुदतीत विद्यापीठाकडे सादर करणे आवश्यक आहे.
- 2) अभियांत्रिकी विद्यार्थ्यांचे (द्वितीय वर्ष पातळीवर) शाखाबदल संदर्भात दरवर्षी स्वतंत्रपणे परिपत्रक संलग्न महाविद्यालयांना पाठविण्यात येते. तेव्हा अभियांत्रिकी महाविद्यालयांनी त्याप्रमाणे कार्यवाही करावी.

D. परदेशी विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशाबाबत :

पदवी, पदव्युत्तर व एम.फील/पी.एच.डी. या अभ्यासक्रमास प्रवेश घेणा-या परदेशी विद्यार्थ्यांसाठीची नियमावली सोबत जोडली असून त्यानुसार परदेशी विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशाबाबत पुढील कार्यवाही करावी, तसेच यासंदर्भात काही शंका असल्यास Director, International Affair Cell (contact No. 0231-2609165, email Id dir.iac@unishivaji.ac.in) यांचेशी संपर्क साधावा.

E. दुहेरी पदवी योजनेअंतर्गत अभ्यासक्रमास प्रवेश घेण्याबाबत सूचना:-

नियमित अभ्यासक्रमाबरोबर दूरशिक्षण अंतर्गत पदविका अभ्यासक्रमास प्रवेशघेण्याबाबतचा दंडक 78 सुधारित करणेची कार्यवाही सुरू असून याबाबत आपणांस स्वतंत्र परिपत्रकान्वये कळविण्यात येईल.

F. पात्रता अर्ज प्रकियेबाबत व विद्यापीठाकडे अर्ज पाठविण्याबाबत संबंधित महाविद्यालयाच्या कार्यालयाकरिता सूचना :-

- 1) सर्व प्रवेशीत विद्यार्थ्यांचे पात्रता अर्ज अभ्यासक्रम निहाय बॉक्स फाईल अथवा लेरा फाईलमध्ये योग्य रितीने आडनावाच्या अक्षराप्रमाणे अर्ज लावावेत फाईल करून द्यावेत. सोबत प्राचार्यांचे कव्हेरींग लेटर, शुल्काची पावती जोडावी. सोबत विद्यार्थ्यांच्या नावाची यादी आडनावाच्या अक्षराप्रमाणे तीन प्रती मध्ये पाठवावी.
- 2) पात्रता अर्जासोबत संबंधित अभ्यासक्रमासाठी विद्यापीठाने संलग्नता मंजूर केलेल्या पत्राची प्रत तसेच नवीन विषय, नवीन तुकडी, नवीन विद्याशाखा, वाढीव विद्यार्थी संख्या याबाबत विद्यापीठाने मंजूर केलेली त्या त्या शैक्षणिक वर्षाच्या पत्राची प्रत जोडावी.
- 3) महाराष्ट्र शासन परिपत्रक क्रमांक 1898 (197/98) द्विमाशि - 1 दि. 24 जून 1999 च्या परिपत्रकानुसार विद्यार्थ्यांकडून प्रथम गुणपत्रिका, प्रमाणपत्रे यांच्या छायांकित प्रती स्विकाराव्यात व प्रत्यक्ष प्रवेश देताना मूळ गुणपत्रिका व प्रमाणपत्रे यांच्या सत्यतेबाबत पडताळणी करून यावर प्राचार्यांनी/विभागप्रमुखांनी सही करावी. मूळ गुणपत्रिका, प्रमाणपत्रे इत्यादी विद्यार्थ्यांस लगेच परत करावीत. याबाबतही अनेक महाविद्यालये/पदव्युत्तर अधिविभाग विद्यार्थ्यांचे मूळ गुणपत्रिका व प्रमाणपत्रे कार्यालयाकडे ठेऊन घेत असल्याचे निदर्शनास आले आहे. तेव्हा शासन परिपत्रकानुसार (दि. 12/12/2006) नुसार कार्यवाही करणे आवश्यक आहे. काही शंकास्पद परिस्थितीत

मुळ गुणपत्रिका, प्रमाणपत्रे रोखण्यात येवून त्याच्या सत्यतेबाबत महाविद्यालयाने पडताळणी करावी.

- 4) सर्व वर्गाच्या आवश्यकतेप्रमाणे साक्षांकित स्वयंस्पष्ट गुणपत्रिकेच्या प्रती जात पडताळणीच्या आवश्यकतेप्रमाणे दाखल्याची साक्षांकित प्रत पात्रता अर्जासोबत जोडाव्यात तसेच अपूर्ण कागदपत्राची पूर्तता विद्यापीठाने (ऑनलाईन / ऑफलाईन) कळविले पासून 15 दिवसाच्या आत करण्यात यावी.
- 5) पदव्युत्तर परीक्षेबाबत पात्रता अर्जात पदवीच्या विषयाचा अथवा स्पेशलायझेशनचा उल्लेख करणे आवश्यक आहे.
- 6) पात्रतेच्या नियमानुसार ज्या अभ्यासक्रमांना राखीव कोट्यातून प्रवेश दिला जातो. त्या विद्यार्थ्यांचे गुणांच्या टक्केवारीची खात्री करून आवश्यक त्या ठिकाणी त्याचा जातीचा दाखला / जात पडताळणी प्रमाणपत्राचा दाखला जोडणे आवश्यक आहे.
- 7) प्राचार्य / संचालक / अधिविभाग प्रमुख यांचे दंडक क्र. 22 कडे लक्ष वेधण्यात येते. या दंडकानुसार ज्या विद्यार्थ्यांनी पहिले सत्र समाप्ती पूर्वी आपले पात्रता प्रमाणपत्र प्राप्त केलेले नाही त्यांची सत्रे मान्य करण्यात येणार नाहीत तसेच ज्या विद्यार्थ्यांनी प्रचलित नियमानुसार महाविद्यालयात प्रवेश घेवूनही प्रथम सत्र समाप्ती पूर्वी पात्रता केलेली नाही अशा विद्यार्थ्यांचे प्रवेश रद्द करावेत त्यांना पूढील वर्गात प्रवेश देवू नयेत.
- 8) विद्यार्थ्यांच्या वर्गवारीनुसार व विद्यार्थ्यांच्या संख्येनुसार पात्रता शुल्क भरल्याची खात्री करावी. कोणत्याही परिस्थितीत विद्यार्थ्यांकडून जमा झालेली पात्रता प्रमाणपत्राच्या शुल्काची रक्कम प्राचार्य अथवा संचालक यांना महाविद्यालयाकडे ठेवता येणार नाही याची नोंद घ्यावी. या कार्यालयास विहित तारखेपूर्वी विहित शुल्क जमा करणे आवश्यक आहे.
- 9) एखाद्या विद्यार्थ्याचा शाखा बदल (अभियांत्रिकी पदवी अभ्यासक्रमाव्यतिरिक्त) करण्यात आला असल्यास प्रथम सत्रातच विद्यापीठास कळवावा.
- 10) पात्रता अर्ज विद्यापीठात सादर करताना शक्यतो काम करणा-या संबंधित कर्मचा-यासोबतच पाठवून द्यावेत. विद्यार्थ्यांच्या प्रवेशपात्रतेबाबत काही शंका असल्यास 0231-2609137 / 2609138 या फोनवर अधिक माहितीसाठी संपर्क साधावा.
- 11) अन्य विद्यापीठ / बोर्डाच्या विद्यार्थ्यांचे पात्रता अर्ज स्वतंत्र मुखपत्रासह फाईलमधून पाठविणेत यावेत.

कुलसचिव

Shivaji University Kolhapur

Circular

S.U./ Eligibility / Ref.No/74

Date: 18 / 06/ 2018

**1.The Principal /Head ,
Affiliated College /University Department
2. The Dy. Registrar, PGBUTR Section
Shivaji University, Kolhapur.**

**Sub: Instructions regarding Eligibility procedure for admission to M.Phil/Ph.D. and
fulfilment of norms and required documents within prescribed time limit.**

Sir,

With reference to the subject mentioned above I am directed to inform you that The candidate shall have to fulfill the eligibility norms prescribed by the university for registration to Ph. D./ M. Phil programme. Such candidate shall have to go through the following instructions carefully and submit all the relevant documents alongwith the eligibility form without fail.

The respective candidate shall have to confirm their educational qualifications in view of the following instructions or get clearance of the Eligibility Section for admission to the prescribed programme (i.e.M.Phil./Ph.D.) as mentioned here under.

1. The candidate must complete the first degree as per minimum standards prescribed by the U.G.C., New Delhi. In that, the first degree i.e.Bachelors.degree in Arts/Science/Social Sciences/ Commerce/Humanities shall be of 3 years duration. The Bachelors degree in Engineering and Pharmacy shall be of 4 years duration. The Bachelor degree in Architecture shall be of 5 years duration. Bachelor in Law after 10+2 shall be of 5 years duration and Bachelor in Law after graduation or after possessing first degree shall be of 3 years duration
2. The Masters degree pursued after first degree (i.e. Bachelors degree) shall be of 2 years duration whereas Masters degree in Computer Application (M.C.A.) shall be of 3 years duration
3. The U.G.C. in its regulations has specifically prescribed that the Bachelors or the Masters degree in respective discipline must be in accordance with the nomenclature specified by the UGC under specification of Degrees.
4. The respective candidate shall submit the following documents alongwith the eligibility form. The respective documents shall be photocopied and attested, except T.C. & Migration Certificate.

Sr. NO	Home University Students	Other University Students
Ph. D./ M.Phil		
1	Eligibility Form	Eligibility Form
2	Provisional Admission Letter	Provisional Admission Letter
3	Eligibility Fee Receipt	Eligibility Fee Receipt
4	10th Marklist Attested Photo Copy	10th Marklist Attested Photo Copy
5	(10+2 Pattern) 12th Marklist Attested Photo Copy	(10+2 Pattern) 12th Marklist Attested Photo Copy
6	(10+2+3 Pattern) Bachelor degree (All Parts) Marklist Attested Photo Copies	(10+2+3 Pattern) Bachelor degree (All Parts) Marklist Attested Photo Copies
7	(10+2+3+2 Pattern) Master degree (All Parts) Marklist Attested Photo Copies	(10+2+3 +2Pattern) Master degree (All Parts) Marklist Attested Photo Copies
8	Another Last Exam, if any, All Parts Marklist Attested Photo Copies	Another Last Exam, if any, All Parts Marklist Attested Photo Copies
9	M. Phil / Pre Ph. D Result Or M.Phil Course Work Result	M. Phil / Pre Ph. D Result Or M.Phil Course Work Result
10	All Degree Certificate. Attested Photo Copies	All Degree Certificate. Attested Photo Copies
11	T. C. Photo Copy	T. C. Photo Copy (Original) / Migration Certificate. (Original)
12	Caste Certificate, if applicable	Caste Certificate, if applicable

1. A candidate whose admission to M.Phil/Ph.D. has been finalised by the respective DRC/CRC, shall have to submit the Eligibility form alongwith fee and required documents directly to Eligibility section through the Head of the Department or through P.G.B.U.T.R. section (for the subjects for which University department does not exist). Those candidate who fail to submit the documents within stipulated time, shall have no claim on eligibility process and the University office shall not be responsible for any academic or legal complications that may raise in future.
2. It shall be the prime responsibility of the candidate to check whether his/ her eligibility has been cleared by the eligibility section of Shivaji University within period of two months from the date of submission of eligibility form and fee. The candidates shall have to inquire the eligibility norms with the Eligibility section before taking admission.

3. The candidate with the qualifications/degrees of Foreign Universities shall have to apply (alongwith the documents and transcripts) to the Registrar (Eligibility Section), Shivaji University, Kolhapur through the Director, international Students Cell, for getting equivalence to the respective degree from Association of Indian Universities, New Delhi. This process needs to be completed before finalizing the admission. In case, the candidate fails to complete such process, the university shall not accept any claim or shall not entertain any grievance against pursuation of M.Phil/Ph.D studies and shall not be responsible any loss on the counter part of the respective student
4. As per eiligibility rules, the M.Phil/Ph.D. eligibility shall be finalised on the basis of subject/ specialization/branch of respective Masters degree. However horizontal mobility has been granted by the University authorities to the candidates having following degree for M. Phil/ Ph.D registration.

(M.Sc.-Bio.Techonology/M.Sc.-Microbiology/M.Sc.-Enviromental,Bio.Techonology/M.Sc.-Bio.Chemistry)

Thanking you,

Yours faithfully,

Sd

Registrar

पात्रता फॉर्म विद्यापीठात सादर करावयाचा तारखांचा तक्ता

अ. क्र.	तपशील	प्रकार	विहित मुदत	महाराष्ट्रातील विद्यार्थ्यांना	महाराष्ट्राव्यतिरिक्त अन्य राज्यातील (भारतातील) विद्यार्थी	परदेशी / अनिवासी भारतीय विद्यार्थ्यांना
1	सर्व पदवी अभ्यासक्रम	नियमित शुल्क	30 जुलै 2018	रु. 75/-	रु. 300/-	रु.500/-
		विलंब शुल्क	7 ऑगस्ट 2018	रु. 50/-	रु. 100/-	रु. 100/-
		विशेष विलंब शुल्क	13 ऑगस्ट 2018	रु. 200/-	रु. 300/-	रु. 300/-
		अतिरिक्त विलंब शुल्क	20 ऑगस्ट 2018	रु. 500/-	रु. 500/-	रु. 500/-

	तपशील	प्रकार	विहित मुदत	शिवाजी विद्यापीठ क्षेत्रातील विद्यार्थ्यांना शुल्क	अन्य विद्यापीठाचे पदवीधर (महाराष्ट्रातील व भारतातील) शुल्क	परदेशी / अनिवासी भारतीय विद्यार्थ्यांना शुल्क
2	सर्व पदव्युत्तर अभ्यासक्रम	नियमित शुल्क	30 जुलै 2018	रु. 50/-	रु. 100/-	रु. 500/-
		विलंब शुल्क	7 ऑगस्ट 2018	रु. 25/-	रु. 100/-	रु. 100/-
		विशेष विलंब शुल्क	13 ऑगस्ट 2018	रु. 100/-	रु. 300/-	रु. 300/-
		अतिरिक्त विलंब शुल्क	20 ऑगस्ट 2018	रु. 150/-	रु. 500/-	रु. 500/-
3	पदविका / पदव्युत्तर पदविका	नियमित शुल्क	30 जुलै 2018	रु. 100/-	रु. 300/-	रु. 500/-
		विलंब शुल्क	7 ऑगस्ट 2018	रु. 50/-	रु. 100/-	रु. 100/-
		विशेष विलंब शुल्क	13 ऑगस्ट 2018	रु. 200/-	रु. 300/-	रु. 300/-
		अतिरिक्त विलंब शुल्क	20 ऑगस्ट 2018	रु. 500/-	रु. 500/-	रु. 500/-

4	व्यावसायिक पदवी/पदव्युत्तर अभ्यासक्रम (केंद्रीय पध्दतीने प्रवेश)	नियमित शुल्क	प्रवेश फेरी झाल्यापासून 15 दिवस	रु. 100/-	रु. 300/-	रु. 500/-
		विलंब शुल्क	नियमित शुल्क मुदतीनंतर 7 दिवस	रु. 50/-	रु. 100/-	रु. 100/-
		विशेष विलंब शुल्क	विलंब शुल्क मुदतीनंतर 7 दिवस	रु. 200/-	रु. 300/-	रु. 300/-
		अतिरिक्त विलंब शुल्क	विशेष विलंब शुल्क मुदतीनंतर 7 दिवस	रु. 500/-	रु. 500/-	रु. 500/-
5	एम.फिल./ पी.एच. डी.	नियमित शुल्क	नाव नोंदणी झाल्यापासून 1 महिना	रु. 150/-	रु. 300/-	रु. 500/-
		विलंब शुल्क	नियमित शुल्क मुदतीनंतर 7 दिवस	रु. 50/-	रु. 100/-	रु. 100/-
		विशेष विलंब शुल्क	विलंब शुल्क मुदतीनंतर 7 दिवस	रु. 200/-	रु. 300/-	रु. 300/-
		अतिरिक्त विलंब शुल्क	विशेष विलंब शुल्क मुदतीनंतर 7 दिवस	रु. 500/-	रु. 500/-	रु. 500/-

टिप : 1. उपरोक्त तारखांना कार्यालयास सुटी असलेस त्यापुढील दिनांक अंतिम धरणेत येईल.

2. उपरोक्त तारखांना पात्रता अर्ज व विहित शुल्क विद्यापीठ कार्यालयात जमा करणे बंधनकारक

राहिल. दोन्हीपैकी एक पूर्तता न झालेस विलंब शुल्क आकारणेत येईल.

महाराष्ट्र शासन
महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळ,

शासकीय तंत्र निकेतन इमारत, क विभाग, दुसरा मजला,
अलियावर जंग मार्ग, ४९, खेरवाडी, वांद्रे (पूर्व), मुंबई - ४०० ०५१.

कार्यालयाचा दुरध्वनी व फॅक्स क्र. २६४७४४३५, Email : msbve२००३@yahoo.com

Web site :- www.msbve.gov.in

जा.क्र.मराव्यशिपमं/का-१२/४४०५ /२०१२

दिनांक :-

30 OCT 2012

प्रति,

मा.कुलसचिव,
शिवाजी युनिव्हर्सिटी विद्यानगर,
कोल्हापूर. (महाराष्ट्र)

विषय :- महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळाचे उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना
पदविका / पदवीच्या अभ्यासक्रमांस प्रवेश मिळणेबाबत.

संदर्भ :- व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळाचे २ वर्ष कालावधीचे अभ्यासक्रमांना उच्च
शिक्षणासाठी +२ स्तराची समकक्षता निश्चित करणेबाबतचा शासन निर्णय
क्र.व्हीओसी-२०१२/५९१/ प्र.क्र.२४५(अ)/व्यशि-४, दि.२८ सप्टेंबर, २०१२

महोदय,

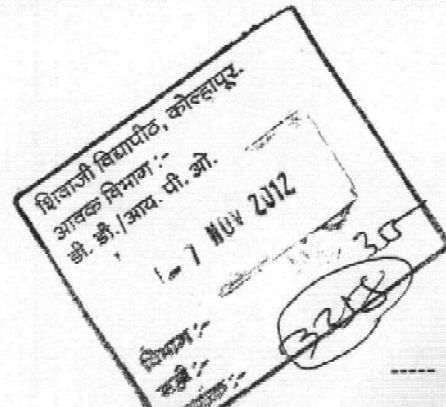
उपरोक्त विषयास अनुसरून आपणांस कळवू इच्छितो की, महाराष्ट्र शासनाने बरील संदर्भित शासन निर्णयानुसार
महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळाचे २ वर्ष कालावधीचे अभ्यासक्रमांना उच्च शिक्षणासाठी + २ स्तराची
समकक्षता दिलेली आहे. सोबत सिध्द संदर्भाकरीता शासन निर्णयाची प्रत जोडण्यात येत आहे.

बरील शासन निर्णयामध्ये दिलेल्या २११ अभ्यासक्रमामध्ये विद्यार्थ्यांना इतर विषयासोबत इलेक्ट्रीव मधून दोन विषय
निवडण्याची मुभा आहे. त्या अनुषंगाने मंडळाच्या अभ्यासक्रमाची शिक्षण/परीक्षा पध्दतीमध्ये विद्यार्थ्यांस इतर अनिवार्य
विषयासोबत इलेक्ट्रीव - १ व इलेक्ट्रीव - २ मधील विषयासाठी अनुक्रमे प्रत्येकी ०४ व ०३ पर्याय दिलेले आहेत.
त्यामध्ये इलेक्ट्रीव - १ मध्ये १) अॅपलाईड मॅथेमॅटीक्स २) बिझिनेस इकोनॉमिक्स ३) फिजीकल बायोलॉजी
(बॉटनी अॅण्ड झिओलॉजी) ४) एंटरप्रायनरशिप तसेच इलेक्ट्रीव - २ मध्ये १) अॅपलाईड सायन्स (फिजिक्स
अॅण्ड केमिस्ट्री) २) कॉम्प्युटर अॅप्लीकेशन ३) बिझिनेस मॅथेमॅटीक्स असे वैकल्पिक विषय आहेत. अशा प्रकारे
इलेक्ट्रीव - १ मधून ०४ पर्यायांपैकी कोणत्याही एका विषयाची निवड व इलेक्ट्रीव - २ मधून ०३ पर्यायांपैकी कोणत्याही
एका विषयाची निवड करता येते.

असे निवड केलेले इलेक्ट्रीव मधील दोन वैकल्पिक विषयांसह अनिवार्य (Compulsory) असलेले चार विषय

म्हणजेच असे खाली नमूद केलेले एकूण सहा विषय (प्रत्येकी थिअरी + प्रात्यक्षिक) आणि त्यांची परीक्षा १००
गुणांची असते. जसे..

- i) कम्युनिकेशन स्किल (English) - १
- ii) इलेक्ट्रीव - १ मधील - १ विषय
- iii) इलेक्ट्रीव - २ मधील - १ विषय
- iv) व्होकेशनल विषय - १
- v) व्होकेशनल विषय - २
- vi) व्होकेशनल विषय - ३

अशा प्रकारे निवड केलेल्या विषयांनुसार विद्यार्थी उत्तीर्ण झालेनंतर त्या विद्यार्थ्यांस आपले कडील पदविका / पदवीच्या ज्या अभ्यासक्रमास इयत्ता १२ वी प्रवेश शैक्षणिक अर्हता आहे. अशा अभ्यासक्रमाचे प्रवेशासाठी अथवा प्रवेशपूर्व परीक्षेसाठी हया मंडळाचे अभ्यासक्रमातून उत्तीर्ण उमेदवारांना पात्र समजण्यात यावे व त्यांना अर्ज करण्याची परवानगी देण्यात यावी.

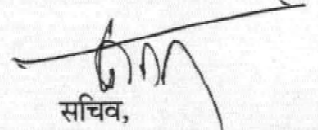
त्याचप्रमाणे आपले विभागाचे अधिपत्याखालील जेथे जेथे इयत्ता १२ वी शैक्षणिक अर्हतेवर प्रवेश दिले जातात तेथे तेथे हया मंडळाचे अभ्यासक्रम उत्तीर्ण उमेदवारांना प्रवेशासाठी पात्र ठरविणेबाबतचे आदेश आपले स्तरावरून निर्गमित करून तसेच आपले कडील सर्व संबंधीत माहितीपुस्तिकांमध्ये याचा अंतर्भाव करून आदेशाची प्रत मंडळ कार्यालयात देण्यात यावी. जेणेकरून सर्व विद्यार्थी / संस्थांचे निदर्शनास आणता येईल, ही विनंती.

अधिक माहितीसाठी मंडळाची वेब साईट www.msbsve.gov.in वर मंडळामार्फत राबविण्यात येणारे सर्व व्यवसायाचे अभ्यासक्रम उपलब्ध आहेत. तथापि सोबत २ वर्ष कालावधीच्या अभ्यासक्रमाची एक प्रत अवलोकनार्थ जोडणेत येत आहे.

सोबत :- १) शासन निर्णय प्रत.

२) २ वर्ष कालावधीच्या अभ्यासक्रमाची एक प्रत (हार्ड कॉपी)

आपला विश्वासू,

सचिव,

म.रा.व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळ,
वांद्रे (पूर्व), मुंबई ५१.

व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळाचे २ वर्ष कालावधीचे
अभ्यासक्रमांना उच्च शिक्षणासाठी +२ स्तराची
समकक्षता निश्चित करणेबाबत...

बाबत
महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण
परीक्षा मंडळ, मुंबई
दिनांक : 5 OCT 2012
पत्रासंख्या : 3657

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : व्हीओसी-२०१२/५११/प्र.क्र.२४५(अ)/व्यशि-४,
मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२.
दिनांक : २८ सप्टेंबर, २०१२.

संदर्भ : १) उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शासन निर्णय क्रमांक: व्हीओसी-२०१२/३३७/प्र.क्र.१६१/
व्यशि-४, दिनांक १६ जुलै, २०१२.

२) सचिव, म. रा. व्य. शि. प. मंडळ यांचे पत्र क्र. मराव्यशिपमं/का-१२/समक-पशैअ/
३१२४/ २०१२, दिनांक ०१ सप्टेंबर, २०१२ अन्वये सादर केलेला समिती अहवाल.

प्रस्तावना : देशाच्या आर्थिक प्रगतीमध्ये व्यवसाय शिक्षणास अनन्यसाधारण महत्व प्राप्त झालेले आहे. ही काळाची गरज ओळखून राज्य शासनाने व्यवसाय शिक्षणाच्या विकासासाठी अनेक योजना सुरु करण्याचे धोरण अवलंबिलेले आहे. तसेच आंतरराष्ट्रीय स्पर्धेत टिकून राहण्यासाठी औद्योगिक क्षेत्रात कुशल कामगार वर्गाची गरज निर्माण झालेली आहे. त्यासाठी व्यवसाय शिक्षणाचा दर्जा उंचावणे अत्यंत आवश्यक आहे.

सध्या व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळाचे व्यवसाय अभ्यासक्रम उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना पुढील शिक्षणाच्या संधी उपलब्ध नसल्याने अशा विद्यार्थ्यांसाठी कुठेतता घालवून भविष्यात त्यांना रोजगार व स्वयंरोजगाराच्या जास्त संधी उपलब्ध करून देणे क्रमप्राप्त आहे. व्यवसाय शिक्षणाचा प्रसार प्रभावीपणे होण्यासाठी व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळाचे २ वर्ष कालावधीचे अभ्यासक्रमांना उच्च शिक्षणासाठी उच्च माध्यमिक +२ स्तरावरील अभ्यासक्रमांची समकक्षता मिळणे गरजेचे आहे.

व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळाचे २ वर्ष कालावधीच्या अभ्यासक्रमांना उच्च शिक्षणासाठी उच्च माध्यमिक +२ स्तरावरील अभ्यासक्रमांशी समकक्षता मिळणेसाठी आणि १ वर्ष व २ वर्ष कालावधीचे अभ्यासक्रमांना नोकरीसाठी औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांतील अभ्यासक्रमांशी पर्यायी शैक्षणिक अर्हता निश्चित करणेसाठी संबंधित क्षेत्रातील तज्ञ व्यक्ती व शासकीय अधिकारी यांची एक संयुक्त समिती शासनाने गठित केली होती. सदर समितीने याप्रकरणी मंडळाचे अभ्यासक्रमांची कारणमिमांसा केली तसेच सदर विविध स्तरावरील शिक्षण घेतलेले विद्यार्थी, त्यांचेसाठी उपलब्ध रोजगाराच्या संधी, उद्योगधंद्यांसाठी आवश्यक कुशल मनुष्यबळ, शिक्षण घेत असतांना गळती झालेले विद्यार्थी, सेवायोजन कार्यालयातील विद्यार्थी नोंदणी तपशिल, अभ्यासक्रमांना समकक्षता तसेच पर्यायी शैक्षणिक अर्हता दिल्याने विद्यार्थ्यांना होणारे फायदे, राज्यामध्ये व देशामध्ये विविध विभागांनी समकक्षता तसेच पर्यायी शैक्षणिक अर्हता याबाबत निर्गमित केलेले आदेश, व्यवसाय शिक्षणासाठी विविध समितींनी केलेल्या शिफारशी, अभ्यासक्रम राबविताना संस्थांकडून पूर्तता होणेकरीता आवश्यक अटी इत्यादीबाबत सर्वंकष अभ्यासक्रम आढावा घेवून समितीने शिफारशी व आवश्यक अटीसह अहवाल शासनास सादर केलेला आहे. सदर अहवालांमध्ये व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळाचे २ वर्ष कालावधीचे अभ्यासक्रमांना उच्च शिक्षणासाठी +२ स्तराची समकक्षता निश्चित करणेबाबत शिफारस करण्यात आलेली आहे. त्यास अनुसरून व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळाचे २ वर्ष कालावधीचे अभ्यासक्रमांना उच्च शिक्षणासाठी +२ स्तराची समकक्षता निश्चित करण्यास मान्यता देण्याबाबतची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

31-12

31/12

Patki\G.R\V & H Mobility G. R.doc

- 1 -

शासन निर्णय :-

वरील पार्वभूमीवर महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळाचे सोबतच्या परीशिष्ट "अ" मध्ये दर्शविल्यानुसार इयत्ता १० वी उत्तीर्ण झाल्यानंतर २ वर्ष कालावधीच्या पूर्ण वेळ स्वरूपाच्या विविध गटातील २११ अभ्यासक्रमांना +२ स्तराची समकक्षता (Equivalence) म्हणून या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे. म्हणजेच महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळाचे प्रमाणपत्र हे राज्यातील उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळाकडून इयत्ता १२ वी (सर्व विद्या शाखा) उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांसाठी देण्यांत येणाऱ्या प्रमाणपत्राशी समतुल्य राहील. महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळाने इलेक्ट्रॉनिक्स तसेच प्रिंट मिडीयामध्ये व्यापक प्रसिध्दी द्यावी.

सदर शासन निर्णय शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणकीय संकेतांक क्रमांक २०१२०९२८१५०२३४२४०२ असा आहे. महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(चं. के. जाधव)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :-

- १) आयुक्त, रोजगार स्वयंरोजगार व कौशल्य विकास, नवी मुंबई.
- २) संचालक (प्रशिक्षण) व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई - १
- ३) संचालक (व्यवसाय शिक्षण) व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई - १
- ४) सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण प्रादेशिक कार्यालय, मुंबई / नाशिक / पुणे / अमरावती / औरंगाबाद / नागपूर (व्यवसाय शिक्षण संचालनालयामार्फत)
- ५) सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक, (शालेय शिक्षण विभाग), मुंबई/ पुणे/ नाशिक/ कोल्हापूर/ नागपूर/ अमरावती/ लातूर/ औरंगाबाद. (व्यवसाय शिक्षण संचालनालयामार्फत)
- ६) संबंधित जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी (व्यवसाय शिक्षण संचालनालयामार्फत)
- ७) सचिव, महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक मंडळ, पुणे
- ८) कुलसचिव, सर्व विद्यापिठे, महाराष्ट्र राज्य. (कृषी / अकृषी)
- ९) सहसचिव, उच्च शिक्षण, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १०) सह सचिव, शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- ११) सहसचिव, विद्यापिठे, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १२) उपसचिव, तंत्र शिक्षण, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १३) संचालक, तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
- १४) संचालक, उच्च शिक्षण, संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- १५) संचालक, कला संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
- १६) संचालक, शालेय शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- १७) महाराष्ट्र राज्य कृषी शिक्षण व संशोधन परीषद, पुणे:
- १८) सचिव, महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळ, बांद्रा, मुंबई ५१
- १९) मा. मंत्री (उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग) यांचे खाजगी सचिव
- २०) मा. राज्यमंत्री (उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग) यांचे खाजगी सचिव
- २१) निवड नस्ती (व्यशि-४)

शासन निर्णय क्रमांक.व्हीओसी-२०१२/५९१/प्र.क्र.२४५(अ)/व्यशि-४, दिनांक २८ सप्टेंबर, २०१२

सोबतचे परिशिष्ट अ

महाराष्ट्र राज्य व्यवसाय शिक्षण परीक्षा मंडळातर्गत राबविण्यात येणारे इ.१० वी प्रवेश पात्रता असलेले ०२ वर्ष कालावधीचे पूर्णवेळ स्वरूपाचे व्यावसायिक अभ्यासक्रमांना + २ स्तराची समकक्षता निश्चित करण्यास मान्यता दिलेल्या अभ्यासक्रमांची यादी

अ. क्र.	अभ्यासक्रमाचे नांव	कोड नंबर	शैक्षणिक अर्हता	कालावधी	विद्यार्थी संख्या (एक तुकडी साठी)
	संगणक गट (Computer)				
1	सी.सी.इन कॉम्प्युटर सायन्स	101401	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
2	सी.सी.इन कॉम्प्युटर सॉफ्टवेअर टेक्नॉलॉजी	101402	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
3	सी.सी.इन कॉम्प्युटर सॉफ्टवेअर डिझाइन	101403	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
4	सी.सी.इन कॉम्प्युटर प्रोग्रॅमिंग	101404	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
5	सी.सी.इन कॉम्प्युटर वेब टेक्नॉलॉजी	101405	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
6	सी.सी.इन कॉम्प्युटर ऑप्लिकेशन	101406	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
7	सी.सी.इन कॉम्प्युटर ऑपरेटर	101407	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
8	सी.सी.इन कॉम्प्युटर इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी	101408	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
9	सी.सी.इन कॉम्प्युटर सीएनसी प्रोग्रॅमर	101409	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
10	सी.सी.इन कॉम्प्युटर सॉफ्टवेअर कन्सल्टंट	101410	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
11	सी.सी.इन जावा प्रोग्रॅमर	101411	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
12	सी.सी.इन ऑपरेटिंग सिस्टीम इंजिनियर	101412	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
13	सी.सी.इन कॉम्प्युटर सिस्टीम मॅनेजिस्ट	101413	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
14	सी.सी.इन कॉम्प्युटर असोसिएट अँड डिझाइन	101414	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
15	सी.सी.इन कॉम्प्युटर नेटवर्क्स	101415	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
16	सी.सी.इन कॉम्प्युटर नेटवर्क अँड मिनीस्टेर	101416	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
17	सी.सी.इन कॉम्प्युटर ग्राफीक्स	101417	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
18	सी.सी.इन कॉम्प्युटर ऑनमेशन	101418	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
19	सी.सी.इन कॉम्प्युटर अँड डिझाइन (कॅड)	101419	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
20	सी.सी.इन ऑटो कॅड टेक्नीक	101420	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
21	सी.सी.इन डि.टी.पी. टेक्नीक	101421	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
22	सी.सी.इन ग्राफिक डिझाइन टेक्नीशियन	101423	एस्. एस्. सी.	२ वर्ष	25
	पॅरामेडीकल गट				
23	सी. सी. इन एक्स रे टेक्नीशियन	201403	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25
24	सी. सी. इन मेडिकल लॅब टेक्नीशियन	201404	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25
25	सी. सी. इन ऑर्थोडॉन्टिक टेक्नीशियन	201405	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25
26	सी. सी. इन मल्टिपरपज हेल्थ वर्कर	201406	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25
27	सी. सी. इन डेंटल टेक्नीशियन	201407	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25
28	सी. सी. इन डेंटल हायजिनिस्ट	201408	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25
29	सी. सी. इन फिजिओ थेरेपीस्ट (For Blind)	201409	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25
30	सी. सी. इन फिजिओ थेरेपीस्ट	201410	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25
31	सी.सी.इन मेकेनिक डेंटल लॅबरटरी टेक्नीशियन	201411	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25
32	सी.सी.इन हॉस्पिटल हाउस किपिंग	201412	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25
33	सी.सी.इन मल्टीपरपज वेटरनरी असिस्टंट	201413	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25
34	सी.सी.इन वेटरनरी फॉर्मोसीस्ट अँड आर्टोफिसियल इनसीमिनेशन	201415	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25
35	सी.सी.इन वेटरनरी सायन्स	201416	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25
36	सी.सी.इन हेल्थ केअर सायन्स	201414	एस्.एस्.सी.	२ वर्ष	25

CKJed

तांत्रिक गट -					
इलेक्ट्रॉनिक्स गट					
37	सी.सी. इन रेडिओ अँड ओडियो सिस्टम	301401	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
38	सी.सी. इन टि.वी. अँड व्हिडिओ सिस्टम	301402	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
39	सी.सी. इन कम्प्युटर इलेक्ट्रॉनिक्स	301403	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
40	सी.सी. इन इण्डस्ट्रियल इलेक्ट्रॉनिक्स	301404	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
41	सी.सी. इन इलेक्ट्रॉनिक्स इन्स्ट्रुमेंट अँड मेझरमेंट	301405	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
42	सी.सी. इन मायक्रोप्रोसेसर अँड मायक्रोकंट्रोलर	301406	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
43	सी.सी. इन पी.एल.सी. अँड इटस अप्लिकेशन	301407	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
44	सी.सी. इन रिपेअर मॅटेनन्स ऑफ बायोमेडिकल इक्विपमेंट	301408	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
45	सी.सी. इन प्रोसेस कंट्रोल अँड प्रोसेस इन्स्ट्रुमेंटेशन	301409	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
46	सी.सी. इन बायोमेडिकल इन्स्ट्रुमेंटेशन रेडिओलॉजी अँड इमेजिंग	301410	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
47	सी.सी. इन इन्टेलिजेंस, मॅटेनन्स अँड सर्विसिंग ऑफ मेडिकल इक्विपमेंट	301411	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
48	सी.सी. इन रडार अँड सॅटेलाइट्स कम्युनिकेशन	301412	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
49	सी.सी. इन ऑटोमोबाइल इलेक्ट्रॉनिक्स	301413	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
50	सी.सी. इन डिजिटल अँड डेटा कम्युनिकेशन	301414	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
51	सी.सी. इन टूबल शूटिंग ऑफ इलेक्ट्रॉनिक इक्विपमेंट	301415	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
52	सी.सी. इन मेकॅनिक मेकॅट्रॉनिक्स	301416	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
53	सी.सी. इन मेकॅनिक कॉम्प्युटर हार्डवेअर	301417	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
इलेक्ट्रिक गट					
54	सी.सी. इन इलेक्ट्रिकल वायरिंग इन्स्ट्रुमेंटेशन अँड कॉस्टिंग	302401	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
55	सी.सी. इन रिपेअर्स अँड रिवायरिंग ऑफ इलेक्ट्रिकल डोमस्टिक अप्लायन्सेस	302402	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
56	सी.सी. इन रिपेअर्स अँड रिवायरिंग ऑफ इलेक्ट्रिकल मोटार	302403	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
57	सी.सी. इन लाइनमन	302404	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
58	सी.सी. इन इलेक्ट्रिकल इंजिनिअरींग	302405	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
59	सी.सी. इन हाय वोल्टेज इंजिनिअरींग	302406	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
60	सी.सी. इन इल्युमिनेशन इंजिनिअरींग	302407	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
61	सी.सी. इन इलेक्ट्रिकल इनस्ट्रुमेंटेशन	302408	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
62	सी.सी. इन इलेक्ट्रिशियन	302409	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
मेकॅनिकल गट					
63	सी.सी. इन ड्राफ्ट्समन मेकॅनिकल	303401	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
64	सी.सी. इन पंप ऑपरेटर कम मेकॅनिक	303402	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
65	सी.सी. इन जनरल फिटर कम मेकॅनिक	303403	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
66	सी.सी. इन स्ट्रक्चरल फॅब्रिकेटर अँड रिपेअर टेक्नीशियन	303404	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
67	सी.सी. इन प्रोडक्शन क्वालिटी कंट्रोल	303405	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
68	सी.सी. इन हायड्रॉलक्स अँड न्यूमॅटिक्स	303406	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
69	सी.सी. इन मशीनिस्ट	303407	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
70	सी.सी. इन मशीनिस्ट (ग्राइंडर)	303408	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
71	सी.सी. इन अँडवॉन्स मशीन टूल ऑपरेटर	303409	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
72	सी.सी. इन इंडस्ट्रियल ऑटोमेशन	303410	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
73	सी.सी. इन सी.एन.सी. प्रोग्रामिंग अँड मशीनिंग	303411	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
74	सी.सी. इन टर्नर	303412	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
75	सी.सी. इन टूल अँड डाय मेकॅनिंग	303413	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
76	सी.सी. इन सीएनसी टर्निंग	303414	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
77	सी.सी. इन इंजिनीअरींग मॅट्रोल्जी	303415	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
78	सी.सी. इन कॅड कम	303416	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
79	सी.सी. इन जनरल वॅल्विंग	303417	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
80	सी.सी. इन वॅल्विंग टेक्नीशियन	303418	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
81	सी.सी. इन वॅल्विंग फॅब्रिकेशन अँड ऑटोमेशन	303419	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
82	सी.सी. इन वॅल्व ट्रेडिंग अँड क्वालिटी मॅनेजमेंट	303420	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
83	सी.सी. इन बेसिक रेफ्रिजरेशन अँड एअर कंडिशनिंग	303421	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
84	सी.सी. इन इंडस्ट्रियल रेफ्रिजरेशन अँड एअर कंडिशनिंग	303422	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
85	सी.सी. इन फॅब्रिकर मॅकिंग अँड डिझायनिंग	303423	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
86	सी.सी. इन एअर कंडिशनिंग अँड रेफ्रिजरेशन टेक्निशियन	303425	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
87	सी.सी. इन मेकॅनिकल इंजिनीअरींग	303426	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
88	सी.सी. इन मेकॅनिकल टेक्निशियन	303427	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
89	सी.सी. इन वॅल्विंग टेक्निक	303428	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
90	सी.सी. इन स्ट्रक्चर फॅब्रिकेशन	303429	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
91	सी.सी. इन इलेक्ट्रोफ्लॅटिंग	303430	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25

CK/200

92	सी.सी. इन इंडस्ट्रियल टेक्नोलॉजी	303431	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
93	सी.सी. इन मटेरियल टेस्टिंग अँड हीट ट्रीटमेंट	303432	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
94	सी.सी. इन बोइलर अटेंडेंट	303433	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
95	सी.सी. इन फॉर्मिचर मैकिंग	303434	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
	सिब्बील गट				
96	सी.सी. इन आर्कीटेक्ट ड्राफ्ट्समन	304401	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
97	सी.सी. इन ड्राफ्ट्समन सिब्बील	304402	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
98	सी.सी. इन इंटीरियर डेकोरेशन अँड डिजायनिंग	304403	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
99	सी.सी. इन कन्स्ट्रक्शन सर्वेयिंग	304404	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
100	सी.सी. इन बिल्डिंग कन्स्ट्रक्शन सुपरवाइजर	304405	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
101	सी.सी. इन बिल्डिंग मेन्टेनन्स	304406	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
102	सी.सी. इन बिल्डिंग कन्स्ट्रक्शन टेक्नोलॉजी	304407	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
103	सी.सी. इन बिल्डिंग कन्स्ट्रक्शन मैनेजमेंट	304408	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
104	सी.सी. इन बिल्डिंग कन्स्ट्रक्शन अँड प्लानिंग	304409	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
105	सी.सी. इन आर्कीटेक्चरल ग्राफीक डिजायनर	304410	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
106	सी.सी. इन इंटीरियर कैंड ऑपरेटर	304411	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
107	सी.सी. इन वॉटर सप्लाय अँड सेनोइटी इंजिनियरिंग	304412	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
108	सी.सी. इन बिल्डिंग सर्विसेस अँड मेन्टेनन्स	304413	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
109	सी.सी. इन लैन्डस्केप आर्कीटेक्चर	304414	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
110	सी.सी. इन एक्सटेरियर अँड इंटीरियर डिजाइन	304415	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
	ऑग्रीकल्चर गट				
111	सी.सी. इन ऑग्रीकल्चरल केमीकल्स	305401	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
112	सी.सी. इन वॉटरसाईड अँड फर्टिलाइजर	305402	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
113	सी.सी. इन ऑग्रीकल्चरल टेक्नोलॉजी	305403	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
114	सी.सी. इन कॉप प्रोडक्शन अँड मैनेजमेंट	305404	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
115	सी.सी. इन सॉईल कन्सर्वेशन	305405	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
116	सी.सी. इन वॉटर शेड मैनेजमेंट अँड सॉईल कन्सर्वेशन	305406	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
117	सी.सी. इन सॉईल सायन्स अँड प्लांट न्यूट्रिशन	305407	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
118	सी.सी. इन इन्सेक्ट अँड पेस्ट मैनेजमेंट	305408	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
119	सी.सी. इन प्लांट प्रोटेक्शन	305409	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
120	सी.सी. इन ऑग्रीबेस फूड इंडस्ट्रीज (क्रॉप बेस)	305410	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
121	सी.सी. इन ऑग्रीबेस फूड इंडस्ट्रीज (फौड बेस)	305411	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
122	सी.सी. इन सेरीकल्चर अँड एपीकल्चर	305412	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
123	सी.सी. इन मैनेजमेंट ऑफ ऑग्री सर्विसेस सेंटर	305413	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
124	सी.सी. इन ऑग्रीकल्चर इक्विनॉमिक्स अँड फार्म मैनेजमेंट	305415	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
125	सी.सी. इन कम्युनिटी डेवलपमेंट अँड ऑग्रीकल्चरल एक्सटेंशन	305416	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
126	सी.सी. इन मार्केटींग अँड सेल्समनशिप ऑफ ऑग्रीप्रोड्यूस	305417	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
127	सी.सी. इन मशरूम कल्टीवेशन	305418	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
128	सी.सी. इन हॉटीकल्चर	305419	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
129	सी.सी. इन हॉटीकल्चर नर्सरी मैनेजमेंट	305420	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
130	सी.सी. इन प्लांटेशन क्रॉप	305421	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
131	सी.सी. इन मंडोसीनल अँड ऑरगेमेटिक प्लांट	305422	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
132	सी.सी. इन फ्लोरीकल्चर	305423	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
133	सी.सी. इन कल्टीवेशन ऑफ फ्रूट्स अँड जेनीटेबल	305424	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
134	सी.सी. इन जेनीटेबल सीड प्रोडक्शन	305425	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
135	सी.सी. इन जेनीटेबल प्रोडक्शन	305426	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
136	सी.सी. इन प्रोडक्शन अँड प्रोसेसिंग ऑफ फ्रूट अँड जेनीटेबल	305427	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
137	सी.सी. इन सीड प्रोडक्शन टेक्नोलॉजी	305428	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
138	सी.सी. इन फूड प्रोडक्शन	305429	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
139	सी.सी. इन फोरेस्ट्री	305430	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
140	सी.सी. इन डेअरी	305431	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
141	सी.सी. इन डेअरी फार्मिंग	305432	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
142	सी.सी. इन पीगरी अँड गोटर्री	305433	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
143	सी.सी. इन पोल्ट्री अँड स्वाइन प्रोडक्शन	305434	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
144	सी.सी. इन ऑग्रीबेस फूड इंडस्ट्रीज (अनिमल बेस)	305436	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
145	सी.सी. इन फॉर्म मेकनिक्स	305438	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
146	सी.सी. इन रिपेयर अँड मेन्टेनन्स ऑफ पॉवर ड्रिक्न फार्म मशीन	305439	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
147	सी.सी. इन ऑग्रीकल्चरल इंजीनियरिंग	305440	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
148	सी.सी. इन पॉवर ड्रिक्न फार्म मशीनरी	305441	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25

	ऑटोमोबाइल				
149	सी.सी. इन ऑटो इंजिनियरिंग टेक्नोलॉजी	306401	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25

CK/200

150	सी.सी. इन ऑटो इंजिनअरिंग टेक्नीशियन	306402	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
151	सी.सी. इन मोटर गैरेज मैनेजमेंट	306403	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
152	सी.सी. इन मोटर बांडी रिपैरिंग	306404	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
153	सी.सी. इन रिपैरिंग ऑफ मोटर सायकल अंड थ्रुटर (दु व्हीलर)	306405	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
154	सी.सी. इन मैकेनिक मोटर व्हिकल	306406	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
	केमिकल- (Chemical)				
155	सी.सी. इन मटेनन्स मैकेनिक केमिकल प्लांट	307401	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25

	अतांत्रिक गट				
	कैंटरिंग - Catering				
156	सी.सी. इन फूड अंड बेकरीज ऑपरेशन	401401	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
157	सी.सी. इन होटल ऑपरेशन	401402	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
158	सी.सी. इन फूड प्रोसेसिंग टेक्नीशियन	401403	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
159	सी.सी. इन बेकरी अंड कन्फेक्शनरी मैनेजमेंट	401404	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
160	सी.सी. इन कैंटरिंग अंड रेस्टोरेंट मैनेजमेंट	401407	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25

	टेक्सटाईल गट				
161	सी.सी. इन टेक्सटाईल डिजायनिंग	402401	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
162	सी.सी. इन टेक्सटाईल क्राफ्ट (विबिंग)	402402	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
163	सी.सी. इन निटींग टेक्नीशियन	402403	१२ वी बायोलाजी पास	२ वर्ष	25

	खेळ गट				
164	सी.सी. इन फिजिकल एज्युकेशन	404401	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
165	सी.सी. इन मॅन्युफैक्चरिंग ऑफ स्पोर्ट्स गुड्स	404402	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
	सौंदर्यशास्त्र				
166	सी.सी. इन प्रोफेशनल ब्युटिशियन	405401	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
	मुद्रण गट				
167	सी.सी. इन ऑफसेट प्रिंटिंग टेक्नीशियन	406401	एस एस सी	२ वर्ष	25
168	सी.सी. इन कॉम्प्युटराइज्ड प्रिंटिंग टेक्नीशियन	406402	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25

	चर्मकला (लेदर)				
169	सी.सी. इन फुटवेअर टेक्नीशियन	407401	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
170	सी.सी. इन मॅन्युफैक्चरिंग ऑफ लेदर गुड्स	407403	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
171	सी.सी. इन लेदर मॅन्युफैक्चरिंग	407404	एस.एस.सी.	२ 1/2 वर्ष	25
	वाणिज्य गट				
172	सी.सी. इन मटेरियल मैनेजमेंट	408401	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
173	सी.सी. इन बाईंग अंड मर्चंडाईझिंग	408402	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
174	सी.सी. इन लॉजिस्टिक्स मैनेजमेंट	408403	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
175	सी.सी. इन रिटेल मैनेजमेंट	408404	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
176	सी.सी. इन मार्केटिंग अंड फायनान्स	408405	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
177	सी.सी. इन सेल्स डिस्ट्रीब्यूटर मैनेजमेंट	408406	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
178	सी.सी. इन अडवर्टाईझिंग अंड मार्केटिंग रिसर्च	408407	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
179	सी.सी. इन इम्पोर्ट अंड एक्सपोर्ट मैनेजमेंट	408408	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
180	सी.सी. इन रिस्क मैनेजमेंट	408409	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
181	सी.सी. इन इन्वेस्टमेंट अंड लोन मैनेजमेंट	408410	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
182	सी.सी. इन बैंकिंग अंड इन्शुरन्स	408411	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
183	सी.सी. इन ई-कॉमर्स मैनेजमेंट	408412	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
184	सी.सी. इन शोअर मार्केट अंड इन्वेस्टमेंट्स	408413	एस.एस.सी.	२ वर्ष	25
185	सी.सी. इन बिजिनेस स्टडीज	408414	एस.एस.सी.	२ 1/2 वर्ष	25
186	सी.सी. इन स्ट्रेटोग्राफी अंड कॉम्प्युटर ऑप्लिकेशन	408415	एस.एस.सी.	२ 1/2 वर्ष	25

Handwritten signature

किमान कौशल्यावर आधारित विज्ञान विद्याशाखेतील विषयाची यादी.

H.S.C. EXAMINATION

Minimum Competency Vocational Science Subjects

1. J1 J2 J3 - Electronics Technology
2. J4 J5 J6 - Maintenance and Repairs of Electrical
Domestic Appliance
3. K1 K2 K3 - Auto Engg. Technician
4. K4 K5 K6 - Mechanical Technology
5. L1 L2 L3 - Horticulture
6. L4 L5 L6 - Crop Science
7. N1 N2 N3 - Inland Fisheries
8. N4 N5 N6 - Fish Processing Technology
9. P1 P2 P3 - Medical Lab Technician
10. P4 P5 P6 - X-Ray Technician
11. Q1 Q2 Q3 - Creche Preschool Management
12. R1 R2 R3 - Cookery
13. R7 R8 R9 - Bakery and Confectionary
14. V1 V2 V3 - Sericulture
15. V4 V5 V6 - Seed Production Technology
16. V7 V8 V9 - Poultry Production
17. W1 W1 W3 - Dairy Technology
18. W4 W5 W9 - Plant Production

LIST OF BOARDS OF SCHOOL EDUCATION
RECOGNIZED BY
Council of Boards of School Education in India(COBSE)

1. BOARD OF INTERMEDIATE EDUCATION (ANDHRA PRADESH)

Vidya Bhawan, Nampally, Hyderabad-500001

FAX: 040-24732101; Website: www.bieap.gov.in; Email: bieap11@gmail.com

2. BOARD OF SECONDARY EDUCATION (ANDHRA PRADESH)

Chapel Road Nampally, Hyderabad-500001

Email: dir_govexams@yahoo.com; Fax: 040-23237344

3. A.P. OPEN SCHOOL SOCIETY Govt. of Andhra Pradesh

Opp. L.B. Stadium 'E' Gate, S.C.E.R.T Campus, III Floor Basheerbagh, Hyderabad.

Website: www.apopenschool.org

4. ASSAM HIGHER SECONDARY EDUCATION COUNCIL

Bamunimaidam, Guwahati-781 021

Fax:. 0361-2653498 PBX No. 0361-2652627

Email: ahsec1@yahoo.com Website: www.ahsec.net

5. BOARD OF SECONDARY EDUCATION, ASSAM

Bamunimaidam, Guwahati-781021

Fax:0361-2550939

6. ASSAM SANSKRIT BOARD

Kahilipara, Guwahati- 19,

Fax: 0361 -2382286; Email: assamsanskritboard@gmail.com

7. STATE MADRASSA EDUCATION BOARD, ASSAM

Govt. of Assam, Office of the Director of Madrassa Education& Secretary, State Madrassa Education Board, Assam Kahilipara, Guwahati- 781019,

8. ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

Aligarh -202002 (U.P)

Fax: 0571-2700528

PBX: 0571-2700920-23 Extn – 1121

9. BIHAR SCHOOL EXAMINATION BOARD

Budh Marg, Patna-800 001; FAX : 0612-2227586, 2227587

Email: secy-biharboard@nic.in

10. BIHAR BOARD OF OPEN SCHOOLING & EXAMINATION

Chanakya National Law University Campus, Nyay Nagar Mithapur, Patna-800001

Website: www.bbose.org Email: info@bbose.org; Fax: 0612 -2355668

11. BIHAR STATE MADRASA EDUCATION BOARD

5, Vidyapati Marg, Patana-800 001; E-mail: madarsaboard@gmail.com

Website: www.bsmeb.com

12. BIHAR SANSKRIT SHIKSHA BOARD

Back Harding Road, 17 Chitkhora Pul Ke Bagal Mein,

Patna-800001 Email: info@bssbpatna.com

13. BANASTHALI VIDYAPITH

P.O. Banasthali Vidyapith-304022

EPABX: (01438) 228341-52; Fax: (01438)-228365

www.banasthali.org; E-mail: info@banasthali.ac.in

14. CENTRAL BOARD OF SECONDARY EDUCATION

2, Community Centre, Shiksha Kendra, Preet Vihar, Vikas Marg, Delhi-110092

www.cbse.nic.in; E-mail : cbseedi@nda.vsnl.net.in

EPABX: 22509256-57

15. CHHATISGARH BOARD OF SECONDARY EDUCATION

Pension Bada, Raipur- 492001; Fax : 0771-2424094, 2429385

www.cgbse.org Email: ds.cgbse@rediffmail.com

16. CHHATISGARH STATE OPEN SCHOOL

Haribhoomi Complex, Dhamtari Road, Tikrapara, Raipur-492001.

Tel.: 0771-3042607. www.cgsos.in Email: cgsosraipur@gmail.com

17. CHHATTISGARH SANSKRIT BOARD, RAIPUR

New Rajendra Nagar, Near Water Tank, Chattisgarh, Raipur-492001

Fax : 0771- 4001733

18. CHHATTISGARH MADRASA BOARD

A-55, Street No. 4, Katora Talab, (C.G.), Raipur- 492001

E-mail: cgmb.raipur@gmail.com

Website: cgmadarsaboard.com Fax : 0771-4055708

19. COUNCIL FOR THE INDIAN SCHOOL CERTIFICATE EXAMINATIONS

Plot no. 35 & 36, M.B. Road, Sector VI, Pushp Vihar Saket, New Delhi-110001.

Website: www.cisce.org Email: cisce@nda.vsnl.net.in

20. DAYALBAGH EDUCATIONAL INSTITUTE (DEEMED UNIVERSITY)

DAYALBAGH, AGRA-282 110; Fax : 562-2801226

Website: www.dei.ac.in E-mail: dbei@sancharnet.in

21. GOA BOARD OF SECONDARY AND HIGHER SECONDARY EDUCATION

Alto Betim, Berdez Goa-403521

Fax : 0832-2414289 Tel: 0832-2417593

Website: www.gbshse.gov.in E-mail: chairman-gbshse.goa@nic.in, sec-gbshse.goa@nic.in

22. GUJARAT SECONDARY AND HIGHER SECONDARY EDUCATION BOARD

Sector 10-B Near Old Sachivalaya, Gandhinagar- 382010

Phone No: 079- 23220538, FAX: 23253828

Website: www.gseb.org E-mail: gshseb_gnr@yahoo.com

23. BOARD OF SCHOOL EDUCATION HARYANA

Hansi Road, Bhiwani-127 021 Gram: HARSCHOOL BHIWANI.

FAX: 01664-241611

Website: www.dei.ac.in E-mail: hbse@hry.nic.in

24. H. P. BOARD OF SCHOOL EDUCATION

Gayana Lok Parisar, Civil Lines, Dharamsala, Kangra(H.P) 176213

EPABX-229033-229037; Fax : 01892-222817 to 2225419

Website: www.hpbose.org E-mail: hpbose2011@ngmail.com

25. J & K STATE BOARD OF SCHOOL EDUCATION

Rehari Colony, Jammu-180 005 (Nov to Apr) New Campus
Bemina.Bye Pass,Srinagar-190 010
Fax : 0191-2581613(Jammu), Fax-0194-2494264(Srinagar)
Website: www.jkbose.org E-mail: jkboard@nde.vsnl.net.in

26. JHARKHAND ACADEMIC COUNCIL,RANCHI

Gyandeep Campus, Bargawan,Namkum, Ranchi-834010.
Fax : 0651-2261999, Website: www.jac.nic.in

27. GOVT. OF KARNATAKA DEPT. OF PRE-UNIVERSITY EDUCATION

18th Cross, Sampige Road Malleswaram, Bangalore 560012. Fax: 080-23361852
Website: www.pue.kar.nic.in E-mail: commissioner.pue@gmail.com

28. KARNATAKA SECONDARY EDUCATION, EXAMINATION BOARD

6TH Cross, Malleswaram, Bangalore-560003. Fax: 080-23347670
Website: www.kseeb.org E-mail: dpikseeb@gmail.com

29. KERALA BOARD OF PUBLIC EXAMINATION

PAREEKSHA BHAWAN, POOJAPURA, Thiruvananthapuram - 695012
Grams: Secretary Examination Thiruvananthapuram, KERALA
Fax: 0471-2325106

30. KERALA BOARD OF HIGHER SECONDARY EDUCATION

Housing Board Buildings, Santhi Nagar Thiruvananthapuram-695001
Fax : 0471-2320714,2338735
Website: www.dhsekerala.gov.in E-mail: jdexamdhse@gmail.com

31. MAHARASHTRA STATE BOARD OF SECONDARY AND HIGHER SECONDARY EDUCATION

S. R. No. 832 A, Final Plot No. 178, 179 Near Balchitravani, Behind Agharkar Reserach
Institue, Bhamburda, Shivajinagar, Pune-411004 Grams : MAHABOSEC PUNE
Fax : 020-25705122; Website: www.msbsbse.ac.in
Email : chairman@msbsbse.ac.in , secretary@msbsbse.ac.in

32. BOARD OF SECONDARY EDUCATION, MADHYA PRADESH

Shivaji Nagar Bhopal-462011
Website: www.mpbse.nic.in E-mail: mpbse@mp.nic.in

33. M. P. STATE OPEN SCHOOL EDUCATION BOARD

School Education Department Govt. of M.P.

Shivaji Nagar, Bhopal- 462011 . (M. P.)

Ph. 0755 - 2671066 Fax: 2552106

Website: www.mpsos.nic.in E-mail: mpsos@rediffmail.com

34. MAHARISHI PATANJALI SANSKRIT SANSTHAN

(Dept. Of School Education, Govt. Of M.P.) Tulsinagar, Bhopal (M. P.) 462003

Website: www.mpsb.nic.in E-mail: patanjalisansthan@yahoo.co.in; Fax: 0755-2576296

35. BOARD OF SECONDARY EDUCATION, MANIPUR

Babupara, Imphal-795001; Fax: 0385-2450889, 2226770

E-mail: mani_board@yahoo.co.in

36. COUNCIL OF HIGHER SECONDARY EDUCATION, MANIPUR

Babupura, Imphal (West) -795001; E-mail: secy.cohsem-mn@nic.in Website:

www.cohsem.nic.in

37. MEGHALAYA BOARD OF SCHOOL EDUCATION

West Garo Hills, Tura, Meghalaya 794001

Fax: 03651-232874; E-mail: meg_board@yahoo.com

38. MIZORAM BOARD OF SCHOOL EDUCATION

Chaltlang , P.O Ramhlan Aizawl-796012

Website: www.mbse.in E-mail: mbseoffice@gmail.com

39. NAGALAND BOARD OF SCHOOL EDUCATION

Post Box 613, Kohima 797001; Fax 0370- 2260201, 2260502

Website: www.nbsenagaland.com E-mail: nagaboard@gmail.com

40. NATIONAL INSTITUTE OF OPEN SCHOOLING

A-24-25, Institutional Area, Sector-62, NOIDA-201309(UP)

Distt.-Gautam Budh Nagar(UP); Ph: 0120- 4089858

Website: www.nios.ac.in

41. COUNCIL OF HIGHER SECONDARY EDUCATION, ODISHA

C-2 Prajnapitha, Samantapur, Bhubaneswar – 751013

Email: chseo@ori.nic.in Fax : 0674-2300126

42. BOARD OF SECONDARY EDUCATION, ODISHA

Bajrakabati Road, Cuttack-753001

Website: www.bseorissa.in Email: admin@bseorissa.in, info@bseorissa.in

43. PUNJAB SCHOOL EDUCATION BOARD

Vidya Bhawan, SAS Nagar Phase-8, Mohali 160059, Grams: PUNJBOARD SAS NAGAR

Fax: 0172-3047100,3047129, E-mail: psebmohali@gmail.com E-mail : pseb@yahoo.ac.in

44. BOARD OF SECONDARY EDUCATION RAJASTHAN

Jaipur Road, Ajmer 305001 (Rajasthan) PBX-0145-2632866-2632873

Fax : 0145-2227570

Website: www.rajeduboard.nic.in E-mail: secy-boser-rj@nic.in

45. RAJASTHAN STATE OPEN SCHOOL, JAIPUR

2-2A, Jhalana Doongri Jaipur - 302004 (Rajasthan) Fax. 0141-2705067

Website: www.rsos.org E-mail: rajasthansos@gmail.com

46. RASHTRIYA SANSKRIT SANSTHAN

Deemed University

56-57, Institutional Area

Janakpuri, New Delhi-110058

Fax : +91-11-28521948, +91-11-28520976(Registrar)

E-Mail: rsks@nda.vsnl.net.in Website: www.sanskrit.nic.in

47. STATE BOARD OF SCHOOL EXAMINATIONS(SEC.) & BOARD OF HIGHER SECONDARY EXAMINATIONS, TAMIL NADU

Directorate of Govt. Examinations, College Road, Chennai 600006.

Fax.: 044-28203089

Website: www.dge1.tn.nic.in ordge2.ordge3. E-mail: dgedirector@gmail.com

48. TELANGANA STATE BOARD OF INTERMEDIATE EDUCATION,

NAMPALLY HYDERABAD-500001

49. TELANGANA STATE BOARD OF SECONDARY EDUCATION,

CHAPEL ROAD, NAMPALLY, HYDERABAD-500001

Fax.: 040-23230941

E-mail: ashwani banala@gmail.com

50. TELANGANA OPEN SCHOOL SOCIETY

Government of Telangana,
SCERT Campus, Opp. LB Stadium,
Basheerbagh, Hyderabad-500001

51. TRIPURA BOARD OF SECONDARY EDUCATION

Pandit Nehru Complex (Gurkha Basti), P.O. Kunjaban, Agartala-799006, Tripura West
Website: www.tbse.in E-mail: tbse.2009@rediff.com

52. U.P. BOARD OF HIGH SCHOOL & INTERMEDIATE EDUCATION

Sarojini Naidu Marg Allahabad –211001.Grams:
INTERMEDIATE ALLAHABAD
Fax: 0532-2623182 (Allahabad), 0522-2237607 (Lucknow) E-mail: upmsp@rediffmail.com

53. U.P. Board of SEC. SANSKRIT EDUCATION COUNCIL

SANSKRIT BHAWAN, 2 SHAHMEENA ROAD LUCKNOW-226003

54. BOARD OF SCHOOL EDUCATION UTTARAKHAND

Ram Nagar, Nainital-244715 EPABX-05947-254275.Fax: 05947-255021.
E-mail-eduua@yahoo.co.in, Secyubse@yahoo.com

55. WEST BENGAL BOARD OF SECONDARY EDUCATION

Nivedita Bhawan, Block DJ-8, Sec-III, Vidhan Nagar, Kolkata-700091.
Website: www.wbbse.org E-mail: wbbse05@vsnl.in

56 WEST BENGAL COUNCIL OF HIGHER SECONDARY EDUCATION

Vidya Sagar Bhavan, 9/2, D.J. Block, Sector-II, Salt Lake, Kolkata 700091.
Website: www.wbchse.nic.in E-mail: wbcouncil_hse@vsnl.net.in

57. WEST BENGAL BOARD OF PRIMARY EDUCATION

Acharya Prafulla Chander Bhavan DK 7/1, Sector-2
Salt lake City, Kolkata-700091. Fax: 033-23211201-02 Website: www.wbbpe.org

58. WEST BENGAL BOARD OF MADRASAH EDUCATION

Begum Rokaiya Bhavan 19 Haji Md. Mohsin Square, Kolkata – 700016.
Fax: 033-22497774/22497773
Email: president-wbbme@yahoo.com , Wbbme2011@gmail.com Website: www.wbbme.org

59. The WEST BENGAL COUNCIL OF RABINDRA OPEN SCHOOLING

Bikash Bhavan (2nd floor, East Block) Bidhannagar, Kolkata- 700091.
Tele Fax: 033-23345199, 23213261